

3. HÉT: ÁPRILIS 9.

AKTÍV IGEALAKOK

1. Indicativus presens	(állító és tagadó)
2. Indicativus imperfectum	(állító és tagadó)
3. Indicativus perfectum	(állító és tagadó)
4. Indicativus plusquamperfectum	(állító és tagadó)
5. Conditionalis presens	(állító és tagadó)
6. Conditionalis perfectum	(állító és tagadó)
7. Imperativus presens	(állító és tagadó)
8. Potentialis presens	(állító és tagadó)
9. Potentialis perfectum	(állító és tagadó)

INDICATIVUS PRAESENS

Az igei személyragok a következők:

Sg. 1.	-n	Pl. 1.	-mme
Sg. 2.	-t	Pl. 2.	-tte
Sg. 3.	-V, Ø ¹	Pl. 3.	-vat/-vät

	puhu-a 'beszél'	otta-a 'vesz, fog'	saa-da 'kap'	men-nä 'megy'	ajattel-la 'gondolkozik'
minä	<i>puhu-n</i>	<i>ota-n</i>	<i>saa-n</i>	<i>mene-n</i>	<i>ajattela-n</i>
sinä	<i>puhu-t</i>	<i>ota-t</i>	<i>saa-t</i>	<i>mene-t</i>	<i>ajattela-t</i>
hän	<i>puhuu</i>	<i>ottaa</i>	<i>saa</i>	<i>menee</i>	<i>ajattelee</i>
me	<i>puhu-mme</i>	<i>ota-mme</i>	<i>saa-mme</i>	<i>mene-mme</i>	<i>ajattela-mme</i>
te	<i>puhu-tte</i>	<i>ota-tte</i>	<i>saa-tte</i>	<i>mene-tte</i>	<i>ajattela-tte</i>
he	<i>puhu-vat</i>	<i>otta-vat</i>	<i>saa-vat</i>	<i>mene-vät</i>	<i>ajattela-vat</i>
	1. típus nincs fokvált.	1. típus van fokvált.	2. típus nincs fokvált.	3. típus nincs fokvált.	3. típus fordított fokvált.

	pelat-a 'játszik'	pelät-ü 'fél'	valit-a 'választ'	vanhet-a 'megöregszik'	paet-a '(el)menekül'
minä	<i>pelaa-n</i>	<i>pelkää-n</i>	<i>valitse-n</i>	<i>vanhene-n</i>	<i>pakene-n</i>
sinä	<i>pelaa-t</i>	<i>pelkää-t</i>	<i>valitse-t</i>	<i>vanhene-t</i>	<i>pakene-t</i>
hän	<i>pelaa</i>	<i>pelkää</i>	<i>valitsee</i>	<i>vanhenee</i>	<i>pakenee</i>
me	<i>pelaa-mme</i>	<i>pelkää-mme</i>	<i>valitse-mme</i>	<i>vanhene-mme</i>	<i>pakene-mme</i>
te	<i>pelaa-tte</i>	<i>pelkää-tte</i>	<i>valitse-tte</i>	<i>vanhene-tte</i>	<i>pakene-tte</i>
he	<i>pelaa-vat</i>	<i>pelkää-vät</i>	<i>valitse-vat</i>	<i>vanhene-vat</i>	<i>pakene-vat</i>
	4. típus nincs fokvált.	4. típus ford. fokvált.	5. típus nincs fokvált.	6. típus nincs fokvált.	6. típus fordított fokvált.

¹ V = vokális, 3. személyben a tőtípusok többségében megnyúlik a tövégi magánhangzó; Ø = hosszú magánhangzóra vagy kettőshangzóra végződő tövek után nincs rag.

- Sg. 3.-ban a hosszú magánhangzóra, ill. diftongusra végződő tövek nem nyúlhatnak meg: *saa-da* 'kap' > Sg. 3. *saa*, *juo-da* 'iszik' > Sg. 3. *juo*.
- Pl. 3.-ban az igei személyrag illeszkedik: *puhu-vat* 'beszélnek', *mene-vät* 'mennek'. Az illeszkedés szempontjából az *i* és *e* neutrálisnak számít: *opiskele-vat* 'tanulnak', *keskustelevat* 'beszélgetnek'.
- Az első igetípusba tartozó igék 1. és 2. személye gyenge fokban áll (mivel a rag mássalhangzóval kezdődik, ill. egy mássalhangzóból áll, így zárja a szótagot), a harmadik pedig erős fokban:
 - tietä-ä* 'tud': *tiedä-n*, *tiedä-t*, *tietä-ä*, *tiedä-mme*, *tiedä-tte*, *tietä-vät*
 - ottaa* 'vesz, fog': *ota-n*, *ota-t*, *otta-a*, *ota-mme*, *ota-tte*, *otta-vat*
 - antaa* 'tud': *anna-n*, *anna-t*, *anta-a*, *anna-mme*, *anna-tte*, *anta-vat*
- A személyes névmás az első és a második személyben hangsúlytalan pozícióban elhagyható, pl. *Puhun*. 'Beszélek.'
- A finnben a magázásra (önözésre) a Pl. 2. személy szolgál: *te puhutte* 'ti beszéltek', *Te puhutte* 'ön beszél/önök beszélnek'. Írásban a névmás nagybetűs írásmódja jelzi a magázó formát, egyébként pedig a kontextus igazíthat el.
- A jövő idő kifejezésére a jelen idő szolgál (sokszor időhatározókkal nyomatékosítva), pl. *Huomenna menen kotiin*. 'Holnap megyek haza.'
- A finnben nincs alanyi–tárgyas ragozáspár, az esetleges oppozíciót a partitívus fejezi ki.
- A finnben nincsenek igekötők, helyettük irány kifejezésére határozószók használatosak (*menen ulos* 'kimegyek'), a befejezettséget pedig általában a partitívus–accusativus oppozíció fejezheti ki: *juon maitoa* 'tejet iszom' ~ *juon maidon* 'megiszom a(z összes) tejet'.
- Az igékhez kapcsolódhatnak bizonyos partikulák is, ezek kérdést, nyomatékosítást stb. fejeznek ki: *tuletko* 'jössz-e', *menenpä* 'bizony, megyek' stb.

AZ INDICATIVUS PRAESENS TAGADÓ ALAKJA

A finnben a tagadás kifejezésére – minden időben és módban – külön ragozás szolgál. A jelen idejű szerkezet a következőképpen épül fel:

tagadó segédige (ragozódik)	+	főige (gyenge) töve (nem ragozódik)
<i>en</i>		<i>puhu</i>
<i>et</i>		<i>ota</i>
<i>ei</i>		<i>anna</i>
<i>emme</i>		<i>syö</i>
<i>ette</i>		<i>mene</i>
<i>eivät</i>		<i>pela</i>

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>otta-a</i> 'vesz, fog'	<i>saa-da</i> 'kap'	<i>men-nä</i> 'megy'	<i>pelat-a</i> 'játsszik'
minä	<i>en puhu</i>	<i>en ota</i>	<i>en saa</i>	<i>en mene</i>	<i>en pela</i>
sinä	<i>et puhu</i>	<i>et ota</i>	<i>et saa</i>	<i>et mene</i>	<i>et pela</i>
hän	<i>ei puhu</i>	<i>ei ota</i>	<i>ei saa</i>	<i>ei mene</i>	<i>ei pela</i>
me	<i>emme puhu</i>	<i>emme ota</i>	<i>emme saa</i>	<i>emme mene</i>	<i>emme pela</i>
te	<i>ette puhu</i>	<i>ette ota</i>	<i>ette saa</i>	<i>ette mene</i>	<i>ette pela</i>
he	<i>eivät puhu</i>	<i>eivät ota</i>	<i>eivät saa</i>	<i>eivät mene</i>	<i>eivät pela</i>

- Pl. 3.-ban a tagadó segédige (az illeszkedés miatt): *ei-vät*.
- Fokváltakozásos igék tagadó alakjában (történeti okokból, a gégezárhang miatt) a gyenge fő használatos: pl. *opettaa* 'tanít' > *en opeta*, *lukea* 'olvas' > *et lue*, *nukkua* 'alszik' > *ei nuku*. Fordított fokváltakozás esetében a ragozott alak képviseli az erős fokot: *esitellä* 'előad' > *emme esittele*, *tykätä* 'kedvel' > *ette tykkää*, *kyetä* 'bír, tud, képes' > *eivät kykene* (a fokváltakozást ld. a 24–27. oldalon).

A LÉTIGE RAGOZÁSA

A finn létige (*olla*) ragozása, hasonlóan más nyelvekhez, rendhagyó. A létige a 3. tőtípusba tartozik, magánhangzós (teljes) töve *ole-*, mássalhangzós (csonka) töve *ol-*.

Kijelentő mód jelen idejű (indicativus praesens) ragozása a következő:

Sg. 1.	<i>olen</i>	Pl. 1.	<i>olemme</i>
Sg. 2.	<i>olet</i>	Pl. 2.	<i>olette</i>
Sg. 3.	<i>on</i>	Pl. 3.	<i>ovat</i>

A létige használata némiképp eltér a magyartól, ugyanis az ún. kopula szerepében is állhat: *hän on unkarilainen* 'ő magyar', *he ovat unkarilaisia* 'ők magyarok'.

Tagadó alakok:

Sg. 1.	<i>en ole</i>	Pl. 1.	<i>emme ole</i>
Sg. 2.	<i>et ole</i>	Pl. 2.	<i>ette ole</i>
Sg. 3.	<i>ei ole</i>	Pl. 3.	<i>eivät ole</i>

Például: *minä en ole suomalainen* 'nem vagyok finn', *hän ei ole läsnä* 'ő nincs jelen', *he eivät ole tuolla* 'ők nincsenek ott'.

A létige használata némiképp eltér a magyartól, ugyanis ún. kopula szerepében is állhat:

én itt vagyok	<i>minä olen</i> täällä
te itt vagy	<i>sinä olet</i> täällä
ő itt van	<i>hän on</i> täällä
én magyar vagyok	<i>minä olen unkarilainen</i>
te magyar vagy	<i>sinä olet unkarilainen</i>
ő magyar Ø	<i>hän on unkarilainen</i>
én nem vagyok itt	<i>minä en ole</i> täällä
te nem vagy itt	<i>sinä et ole</i> täällä
ő nincs itt	<i>hän ei ole</i> täällä
én nem vagyok magyar	<i>minä en ole unkarilainen</i>
te nem vagy magyar	<i>sinä et ole unkarilainen</i>
ő nem Ø magyar	<i>hän ei ole unkarilainen</i>